

PERSOONLIJK
De minister van Financiën
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Lange Voorhout 8
Postbus 20015
2500 EA Den Haag
T (070) 342 43 44
F (070) 342 41 30
E voorlichting@rekenkamer.nl
W www.rekenkamer.nl

DATUM 18 december 2012
BETREFT Verzoekonderzoek Visie op de krijgsmacht en vervanging F-16

Geachte heer Dijsselbloem,

In uw brief van 30 november 2012 heeft u de Algemene Rekenkamer gevraagd om onderzoek te doen in het kader van het voornemen van het kabinet om eind 2013 een beslissing te nemen over de vervanging van de F-16. Uw verzoek omvat drie onderdelen.

1. Ter voorbereiding van deze besluitvorming zal de minister van Defensie in overleg met de minister van Buitenlandse Zaken een visie ontwikkelen op de krijgsmacht van de toekomst, met daarin als integraal deel de vervanging van de F-16. U verzoekt ons om deze visie en de financiële onderbouwing ervan te valideren.
2. De minister van Defensie zal in overeenstemming met uw ministerie een financieel sjabloon opstellen dat het kosteninzicht per wapensysteem inzichtelijker moet maken. Zij zal ook een voorstel doen voor een nieuwe inrichting van het Defensie Investeringsplan (DIP) en het Defensie Exploitatieplan (DEP), teneinde de defensiebegroting in te richten naar investerings- en exploitatie-uitgaven. U verzoekt ons om een oordeel over dit sjabloon en over het nieuwe DIP en DEP, en om eventuele voorstellen voor verbetering.

3. Ten slotte verzoekt u ons om – naast het door ons al in voorbereiding zijnde webdossier Vervanging F-16 – de Tweede Kamer meer in den brede ons oordeel te geven over de kwaliteit van de informatievoorziening tot op heden over de ontwikkeling van investeringskosten, exploitatiekosten en aantallen jachtvliegtuigen.

2/3

Wij zijn bereid op uw verzoeken in te gaan.

Met de ambtelijke staf van uw ministerie hebben we een aantal volgtijdelijke stappen besproken die hiervoor nodig zijn. Zo zal het Ministerie van Defensie een voorzet doen voor het financieel sjabloon en de inrichting van het DIP en DEP. Naar onze mening omvat dit niet een eenmalige opstelling, maar een fundamentele aanpassing van de inrichting van de administratie en de exploitatie- en investeringsplanning van de wapensystemen. Een dergelijke inrichting geeft inzicht in de totale kosten per wapensysteem gedurende de hele *life cycle*. Dit inzicht is een noodzakelijke voorwaarde voor de financiële onderbouwing van de visie op de krijgsmacht en de keuze van de opvolger van de F-16. De vernieuwde inrichting faciliteert tevens de informatievoorziening aan de Tweede Kamer. Wij zullen ambtelijk met uw ministerie en het Ministerie van Defensie delen hoe wij de voorzet voor het financieel sjabloon beoordelen en wat onze eventuele voorstellen zijn om het sjabloon te verbeteren. Wij zullen de Tweede Kamer hierover informeren.

Ons onderzoek naar de visie op de krijgsmacht en de financiële onderbouwing daarvan starten wij zodra deze door de betrokken ministeries zijn opgeleverd. Met uw ambtelijke staf bespreken we momenteel een planning hiervoor. Wij verwachten drie maanden na het gereedkomen van de visie ons oordeel hierover aan de Tweede Kamer te kunnen rapporteren.

Wij bereiden momenteel een webdossier Vervanging F-16 voor, dat op termijn toegankelijk zal zijn. In dit dossier presenteren we onder meer de ontwikkeling van investeringskosten, exploitatiekosten en aantallen benodigde jachtvliegtuigen, zoals door de minister van Defensie vermeld in informatie aan de Tweede Kamer. De kwaliteit van deze informatie hebben we in onze rapporten en brieven aan de Tweede Kamer rond monitoring vervanging F-16 en verwerving Joint Strike Fighter steeds beoordeeld. Wij zullen in de brief aan de Tweede Kamer bij het in de lucht gaan van het Webdossier deze oordelen op periode-overstijgende wijze bijeenbrengen. Webdossier en begeleidende brief zijn beschikbaar omstreeks eind maart 2013.

Wij zullen de Tweede Kamer op gebruikelijke wijze informeren over uw verzoek voor dit onderzoek en over onze toezegging het onderzoek uit te voeren.

3/3

Wij hebben een afschrift van deze brief naar de minister van Defensie gestuurd.

Algemene Rekenkamer

drs. Saskia J. Stuiveling,
president

dr. Ellen M.A. van Schoten RA,
secretaris